

УДК 551.762.2:564(477.71)

**МАЛАКОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СТРАТИГРАФІЇ ЮРСЬКИХ
ВІДКЛАДІВ ЗОВНІШНЬОЇ ЗОНИ ПЕРЕДКАРПАТСЬКОГО ПРОГИНУ ЗА
РЕШТКАМИ З КЕРНА СВЕРДЛОВИН**

І. Шайнога¹

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Грушевського, 4, 79005 Львів, Україна
e-mail: chigvo@ukr.net*

Стратифікацію та кореляцію юрських покладів Передкарпаття, що знаходяться на великих глибинах, обґрунтовано недостатньо внаслідок рідкісних знахідок палеобіологічних рештків. У даній роботі наведено нові дані щодо нових знахідок видів двостулкових та головоногих молюсків. Вони були виявлені в теригенних відкладах Середньої юри (Коханівська світа), в північно–західній частині Зовнішньої (Більче–Волицької) зони Передкарпатського прогину у керні таких свердловин: Юрївська–1, 2, Подільці–1, 2, Романівська–1.

Ключові слова: передкарпаття, середня юра, молюски, кореляція.

Стратифікація перспективних щодо нафтогазоносності юрських відкладів Передкарпаття тривалий час залишалася палеонтологічно обґрунтована дуже погано через те, що в них надзвичайно зрідка траплялися палеобіологічні рештки. У цій публікації наведено дані про знахідки двостулкових і головоногих молюсків у керні з декількох свердловин, що розкрили середньоюрські відклади у Зовнішній зоні Передкарпатського прогину. Переважаючу більшість видів виявлено тут уперше.

Передкарпатський юрський басейн є важливою ланкою, що зв'язує Кримсько–Кавказьку палеозоогеографічну область з Західноєвропейською. Тому від детальності стратиграфічної основи юрських відкладів, виявлених свердловинами, її надійності та палеонтологічної обґрунтованості залежить вирішення багатьох прикладних і наукових проблем. Це, зокрема, відтворення детальної юрської історії геологічного розвитку певної території та її зв'язок із загальною історією Мезотетису, міжрегіональна кореляція нагромаджених у цей час осадів, вивчення палеоекології юрського басейну тощо.

Упродовж останніх десятиріч Р. Й. Лещух у керні свердловин, що розкрили юрські розрізи, виявив комплекси решток макрофауни, представленої, головню, двостулковими молюсками та окремими екземплярами амонітів. Комплексне вивчення решток цих палеоорганізмів дало можливість обґрунтувати значно детальніше розчленування та кореляцію розкритих свердловинами у Зовнішній зоні Передкарпатського прогину розрізів юри.

Подальший аналіз наведених авторами видів показав, що вміщуючі цю фауну породи належать до середньої юри байоського ярусу.

У Зовнішній зоні Передкарпатського прогину значно поширеними є середньоюрські відклади, представлені коханівською (байос–бат) і яворівською (келовей) світами. Вони поширені, головню, на північному заході прогину, де протягом байського і батського віків накопичувалась теригенна прибережно–морська формація – темно–сірі аргіліти, алевроліти, пісковики і конгломерати потужністю від перших десятків до 100 м.

Відклади келовейського ярусу представлені чергуванням пісковиків, гравелітів, алевролітів, доломітів і доломітизованих вапняків зі змінною потужністю від декількох метрів до 100 м

Верхня юра в межах Передкарпатського прогину відрізняється значною фаціальною мінливістю та збільшенням потужностей з північного сходу на південний захід, тобто від Східноєвропейської платформи в бік прогину. Тут простежуються поступові переходи морських карбонатних відкладів у лагунно–морські та лагунно–континентальні (*рава–руська* світа) на схід, а до заходу – в органігенно–уламкові фації. У розрізі верхньої юри наявний палеориф товщиною понад 50 м, що контрольований Краковецьким розломом і тягнеться далі на північний захід за межі України. Він складений рештками коралів, голкошкірих, моховаток, молосків, брахіопод. Ці утворення є нафтогазоносними. У верхньоюрському розрізі виділяють рудківську, рава–руську та нижнівську світи.

Рудківська світа у низах розрізу складена органігенними вапняками, мергелями і доломітами, а верхи її представлені строкатоколірними глинами. Товщина світи сягає до 150 м. Схарактеризована форамініферами, що свідчать про її належність до оксфордського ярусу.

Рава–Руська світа складена вапняками, мергелями, доломітами, ангідритами, товщиною до 300–350 м. На підставі вивчення решток палеоорганізмів (переважно двостулкових молосків) її зачислено до кімериджського ярусу.

Нижнівська світа представлена ясно–сірими до білих з кремевим відтінком органігенно–детритовими вапняками. Її товщина до 350 м. Схарактеризована численними гастроподами і форамініферами, які свідчать про її належність до титонського ярусу. Розвинена на опущеному краї Східноєвропейської платформи. Її відслонення відомі в районі сіл Нижнів, Буківна та інших на Дністрі.

Опарська світа складена органігенно–уламковими і рифогенними вапняками. Вона є віковим аналогом нижнівської світи. Вапняки опарської світи, як палеориф, простежуються вздовж Краковецького глибинного розлому від с. Коханівки на північному заході через Судову Вишню і далі аж до с. Грушева на південному сході. З цим палеорифом пов'язані промислові скупчення нафти і газу.

Ми наводимо нові дані про знахідки двостулкових і головоногих молосків у керні багатьох свердловин. Ці утворення розкриті тут свердловинами Юр'ївська–1, 2, Подільці–1, 2, Романівська–1. Досить великий кількісно і цікавий видами комплекс байос–батських молосків знайдено у керні свердловини Юр'ївська–2: *Lima (Plagiostoma) cf. subrigidula* Schuppe, *L. sp.*, *Posidonia cf. bucht Roemer*, *Protocardia siriculandi* (Morris et Lycelt), *Ammonites sp.*, *Nacula subovalis* Goldfus, *Posidonia buchi* Roemer, *Phaenodesmia arziensis* Romanov, *Goniomya cf. dubois* Agassiz, *Pholadomua murhisoni* Sowerby, *Pha-*

modesmia cf. *sobetski* Romanov, *Nucula jagmanica* Sibirjakova, *Cucullaea* cf. *subdecusata* Goldfuss, *Parallelodon balkhnensis* Pcelincev, *Camptonecetes* (*Campioneetes*) *lens* Sowerby, *Posidonia buchi* Roemer, *Astarte pulla* Roemer, *Phaenodesmia sobetskit* Romanov, *Ph. arzisiensis* Romanov, *Cucullaea subdecusata* Gold., *Lima* (*Plagiosioma*) *subrigidula* Schlippe, *Asiarte pulla* Roemer, *Pleuromya caudata* Terq. et Jorgy та велику кількість рослинних залишків.

У керні зі свердловини Юр'ївська-1 знайшли *Posidonia buchi* Roemer, *Nucula* cf. *eudorae* (Orb.) та велику кількість уламків скелетів (див. табл.).

Також порівняно великий і різноманітний за видовим складом комплекс молюсків виявили у керні параметричної свердловини Романівська-1: *Phaenodesmia* sp. Romanov, *Ph.* cf. *arzisiensis* Romanov, *Nucula eudorae* Orb., *N. eudorae* Borissjak, *N. symmetrica* Borissjak, *N. subovalis* Goldfuss, *N. jagmanica* Sibirjakova, *Leda lacryma* Sowerby, *L. mucronata* Sowerby, *Cucullaea subdecussata* Goldfuss, *Parallelodon elongatum* Sowerby, *Meleagrinnella doneziana* Borissjak, *Oxytoma scarburgense* Rollier, *Pinna buchi* Roemer, *Entolium demissum* Phillips, *E. singulatum* Goldfuss, *Astarte pulla* Roemer, *Anisocardia minima* Sowerby, *Pholadomya murchisoni* Sowerby, *Ph. solitaria* Morris et Lus., *Goniomya caudata* Terquem et Jouda, *Pleuromya tenuisriata* Goldfuss, *P. balkhanensis* Pcelincev, *Pl.* cf. *donacina* Roemer, *Pl. decurtata* Phillips, *Partschiceras* cf. *abichi* Uhlig, *Dynolytoceras* sp.

Двостулкові молюски та амоніти ми виявили також у свердловинах, пробурених на площі Подільці. У керні зі свердловини № 1 вдалося знайти *Nucula eudorae* Orb. var. *acuta* Borissjak, *Posidonia* cf. *buchi* Roemer, *Phaenodesmia arzisiensis* Romanov, *Cucullaea subdecussata* Goldfuss, *Posidonia buchi* Roemer, *Nucula* sp. N. ? *tchaloica* Sibirjakova, *Valentolytoceras* sp. У свердловині № 2 виявлені *Phaenodesmia arzisiensis* Romanov, *Nucula eudorae* Orb. var. *acuta* Borissjak, *N. symmetrica* Borissjak, *N. subovalis* Goldfuss, *N.* cf. *jagmanica* Sibirjakova, *N.* cf. *tchaloica* Sibirjakova, *N.* sp., *Entolium demissum* Phillips, *Astarte* cf. *pulla* Roemer, *A. minima* Phillips, *Cailiphtyloceras* sp., *Partschiceras abichi* Uhlig, *Parkinsonia parkinsoni* (Sowerby) *Meleagrinnella* cf. *daneziana* Borissjak, *Oxytoma* cf. *scarburgense* Rollier.

-
1. Alth A. Wapien nizniowski i jego skamieliny. – Krakow, 1881.
 2. Дулуб В. Г. Объяснительная записка к репозальной стратиграфической схеме юрских отложений Предкарпатского прогиба и Вольно-Подольской окраины Восточно-Европейской платформы / Дулуб В. Г., Булова М. И., Булов В. С., Вишняков И. Б. / – Львов, 1986.
 3. Р.Й. Лещух. Молюски середньоюрських відкладів Зовнішньої зони Предкарпатського прогину / Р.Й. Лещух, І.М. Бубняк / – Львів, –1991. – Пал. зб. № 28. – С. 30–34.

ПОЯСНЕННЯ ДО ТАБЛИЦІ

- Фір. 1 – 1а – *Posidonia buchi* Roemer×2;
Фір. 2 – *Astarte pulla* Roemer×2;
Фір. 3а–3 б – *Pinna buchi* Koch et Dunker×2;
Фір. 4 – *Lima (Plagiostoma) subrigidula* Schlippe×2 ;
Фір. 5 – *Pholadomya* cf. *murchisoni* Sow×2;
Фір. 6 а–6 б – *Pholadomya solitaria* Morris et Lycett×2.

**MALACOLOGICAL JUSTIFICATION OF STRATIGRAPHY OF THE JURASSIC
OF THE OUTER ZONE OF THE PRECARPATHIAN FOREDEEP ON
THE FOSSILS OF BOREHOLE CORE**

I. Shaynoha

*Ivan Franko National University of Lviv,
Grushevsky Str., 4, 79005 Lviv, Ukraine*

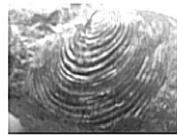
Stratification and correlation of Jurassic deposits of the Precarpathians, occurred in large depths, are reasoned unsufficiently because of rare finds of biological remains in them. In the present paper new data on comparatively rich both in species, and in quantitative attitude, complexes of bivalve and cephalopoda mollusks are given. They were found in the Middle Jurassic terrigenous deposits (Kokhanivka suit), exposed in the basement of north-west part of the External (Bilshе-Volytsa) zone of the Precarpathian Foredeep by the following wells: Yyriyivska – 1, 2, Podilci – 1, 2, Romanivska – 1.

Key words: Precarpathians, Middle Jurassic, mollusks, correlation.

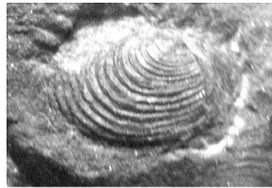
Стаття надійшла до редколегії 01.10.2017
Прийнята до друку 30.10.2017

До статті *Ігора Шайноги*

“Малакологічне обґрунтування стратиграфії юрських відкладів зовнішньої зони передкарпатського прогину за рештками з керна свердловин”

1

1a

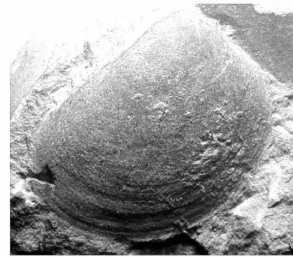
2

3a

3b

4

5

6a

6b